

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Єпіфанова Ю.С.

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради від 28.06.1996 № 254к/96 (Редакція станом на 12.04.2012).
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради від від 16.01.2003 № 435- IV (Редакція станом на 19.01.2013).
3. Про авторське право і суміжні права // Закон України // Відомості Верховної Ради від 23.12.1993 № 3792-ХІІ станом на 05.12.2012.
4. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. - 2-е вид., допов. і перероб. - К.: Юрінком Інтер, 2005. - Кн. 1. - 736 с.

ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН

Кулинич Кристина Михайлівна

студентка V курсу

юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В.Н. Каразіна

e-mail: tin4ik19@gmail.com

Ключові слова: звернення, скарга, пропозиція, заява, зауваження, клопотання.

Зі становленням незалежної України як демократичної, соціальної, правової держави стало можливим акцентування уваги влади на проблемах людини та забезпеченні її прав і свобод. Конституція України визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю, гарантує її права і свободи [2; с.4].

Основним показником демократичності держави є рівень правового захисту прав і свобод людини і громадянина. В демократичній, правовій державі, право особи, закріплене належним чином, забезпечується всією повнотою влади.

Держава гарантує можливість кожній людині звертатися безпосередньо до владних інституцій, а також об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків. Через звернення громадян втілюється в життя один із конституційних принципів — участі громадян в управлінні державними та громадськими справами. Звернення є також важливою формою контролю за законністю діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування, забезпечення прав і свобод громадян [1; с.67].

Можливість реалізації права на звернення закріплена Законом України "Про звернення громадян". В ньому визначені такі види звернень громадян: пропозиція (зауваження), заява (клопотання) та скарга.

Пропозиція (зауваження) – звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

Заява (клопотання) – звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ,

організації незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання – письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

Скарга – звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб [3; ст.3].

Звернення громадян стосуються різних напрямів діяльності суспільства й держави, але, здебільшого, вони мають єдину мету — звернути увагу відповідних органів і посадових осіб на необхідність розв'язання проблем, що зачіпають суспільні інтереси або інтереси конкретної особи. Загальними ознаками звернень є те, що вони відбивають стан справ у відповідній сфері діяльності й несуть у собі інформацію, яка направляється в державні органи чи органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян, на підприємства, в установи, організації [1; с.68].

Законом встановлюються певні вимоги до звернень, дотримання яких забезпечує реалізацію права на звернення:

- звернення адресуються тим державним органам і органам місцевого самоврядування, іншим юридичним або посадовим особам, до повноваження яких належить вирішення питань, порушених у зверненні;

- звернення обумовлює наявність необхідних реквізитів, а саме: прізвища, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладення суті порушеного питання [4;с.69].

Згідно зі ст. 4 Закону України "Про звернення громадян" до рішень, дій (бездіяльності), які можуть бути оскаржені, належать такі в сфері управлінської діяльності, внаслідок яких:

- порушено права й законні інтереси чи свободи громадянина (групи громадян);
- створено перешкоди для здійснення громадянином його прав і законних інтересів чи свобод;
- незаконно покладено на громадянина будь-які обов'язки або його незаконно притягнуто до відповідальності.

Звернення адресують суб'єктам, до повноважень яких належить розв'язання порушених у зверненнях питань[1; с.69].

Звернення, оформлені належним чином і подані в установленому порядку, підлягають обов'язковому прийняттю та розгляду.

Якщо порушені в зверненні питання не входять до повноважень відповідних суб'єктів, його в термін не більше п'яти днів пересилають за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про що повідомляють заявника [3;ст. 7].

Забороняється розголошувати відомості, що містяться в зверненнях. Анонімні звернення не розглядаються. Не розглядаються повторні звернення один і той же орган від одного й того ж громадянина з одного й того ж питання, якщо перше вирішено по суті, а також звернення (скарги), направлені з порушенням термінів подачі — протягом одного року з моменту його прийняття, але не пізніше одного місяця з часу ознайомлення громадянина з прийнятим рішенням, та звернення осіб, що визнані судом недієздатними [3;ст. 8].

Про наслідки розгляду звернень повідомляють заявників. Рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у заяві (клопотанні), доводять до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на Закон і викладенням причин відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення [1; с.70].

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що право громадян на звернення займає особливе місце в системі засобів захисту прав, свобод та законних інтересів громадян. Воно може виступати у вигляді:

- однієї з форм участі населення в державному управлінні, у вирішенні державних і суспільних справ;

- способу відновлення порушеного права громадянина через подання до органів державної влади скарг, заяв і клопотань.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Гришина Н.В.

МОЖЛИВІСТЬ СКЛАДАННЯ ЗАПОВІТУ ДИТИНОЮ

Кумсієва Ольга Віталіївна
студентка V курсу юридичного факультету
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна

Ключові слова: заповіт, дитина, малолітні, неповнолітні, вік, дієздатність.

Спадкування за заповітом виникає за наявності заповіту. **Відповідно до ст. 1233 Цивільного кодексу України** (далі – ЦК України) **заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.**

За своєю юридичною природою заповіт є одностороннім правочином, оскільки дії однієї особи (заповідача) породжують певні правові наслідки у майбутньому і не передбачають будь-якого зустрічного волевиявлення іншої особи.

Оскільки заповіт є різновидом одностороннього правочину, то на нього поширюються і всі загальні вимоги щодо дійсності правочину, в тому числі укладання лише тими особами, воля яких дійсно може створювати настання відповідних прав і обов'язків.

У цивільному законодавстві дієздатність визначається як здатність громадянина своїми діями набувати цивільних прав і створювати для себе цивільні обов'язки. Не кожен громадянин є дієздатним. Дієздатність пов'язана із вчиненням фізичною особою вольових дій, що передбачає набуття певного рівня психічної зрілості. Передумовою для виникнення дієздатності є досягнення певного віку.

Повна дієздатність громадян пов'язана з настанням повноліття — 18-ти років. З досягненням повноліття припиняються і будь-які обмеження в дієздатності особи, тобто законодавець вважає, що повнолітній громадянин є достатньо розумово зрілим, має певний життєвий досвід, щоб вчиняти дії, які будуть спричиняти відповідні юридичні наслідки.

Відсутність у чинному законодавстві будь-якої згадки про заповідальну дієздатність створює певні труднощі при вирішенні питання щодо можливості укладення заповіту неповнолітніми, що зумовлює існування спірних точок зору.

Д. І. Мейер, який вперше почав викладати курс цивільного права в Росії, коментуючи чинне на той час законодавство, зазначав, що заповідач має перебувати в «нормальному стані розумових сил», тому неповнолітній ще не готовий до складання заповіту.

В юридичній літературі за радянських часів питання щодо заповідальної дієздатності осіб у віці від 16 до 18 років було досить дискусійним. Більшість цивілістів, аналізуючи чинне на той час законодавство, вважали, що частково дієздатні особи не мають права заповідати.

Визнаний фахівець спадкового права В. І. Серебровський вважав, що громадяни, які не досягли 18 років, не набувають права складати заповіт. Серед українських цивілістів цю думку поділяв і В. К. Дроніков. *Ні малолітні, ні неповнолітні* (навіть за згоди батьків) не мають права складати заповіт. Водночас він зазначав, що оскільки з укладанням шлюбу особа набуває дієздатність у повному обсязі, то відповідно вона набуває і здатність до складання заповіту, незважаючи на те, що вона не досягла повноліття.

Окремі вчені вважали, що *неповнолітні* мають право складати заповіт щодо коштів, які вони отримали як заробітну плату або стипендію, а також грошей, які їм сплатили як гонорар автора об'єкта інтелектуальної власності чи майна, набутого за рахунок цих джерел.